

Stúdió '72

Fiatal művészek kiállítása az Ernst Múzeumban

Szép kiállítást rendezett tagjainak festményeiből, grafikáiból és szobraiból az *Ernst Múzeum* termeiben a *Fiatal Képzőművészek Stúdiója*. Igaz, egyúttal elszalasztotta azt a nem kevésbé fontos lehetőséget, hogy jó kiállítást rendezzen. Mindenesetre jobbat a mostaninál: azaz pontosabbat, hűségesebbet, a valósághoz, a fiatal képzőművészek és stúdiójuk érdeklődéséhez közelebb esőt. Vagy legalább olyat, amiből pontosabb információt kapunk az elmúlt közös Stúdió-tárlat óta végzett munkáról, s eredményeiről.

Mindez talán egy kicsit furcsán hangzik. Illik tehát megmagyarázni, miként is lehetséges úgy rendezni egy valóban szép kiállítást, hogy az nem a legjobb is egyszermind.

Előbb azonban tisztázni kell, legalább vázlatosan, mi értenőd a „szép kiállítás” fogalmán. Mindenekelőtt: *jól rendezett tárlat*. Olyan bemutató, amelynek termeiben minden mű megtalálja a maga helyét nagyság, szín és forma szerint; amelyekben nincsenek összefoghatatlanul szétszórva az egyes művészek munkái; ahol nincsen túlzottan sok mű összezsúfolva, tehát elég helyünk van ahhoz, hogy minden kép, rajz és szobor elé oda-lépünk, s ahol nem metszünk belé a falra akasztott munkákba a szabadon álló plasztikák, s nem zavarják egymást a közel került kompozíciók.

A Stúdió '72 ilyen kiállítás. S hogy tervszerűen lett ilyené, nem pedig „menetközben”, verejtékes rendezői manipulációk, s utólag, hirtelen elhatározott kihagyások árán, azt minden elemzésnél jobban bizonyítja a tárlat és a katalógus csaknem teljes egyezése.

És mégis, az Ernst Múzeum termeiben járva, erősödő hiányérzettel kell küszködni a látogatónak. Mert ezen a szép kiállításon, ezen a gondosan *tervezett* kiállításon nem találkozik egy sor munkával, amelyek itt volna a helye! Félreértés ne essék — nem „protokoll-listáról” van szó. Sőt nem is a szokványos „hiányjegyzéket” akarjuk most összeállítani, s a rendezők, a beküldők és a zsűrorok szemére vetni. Az ilyesminek a legtöbb esetben nincsen sok értelme, elvégre egy kiállítás jó vagy rossz voltát nem a hiányzó, hanem a jelenlevők döntik el.

A *Fiatal Képzőművészek Stúdiója* azonban — a KISZ patronálásával, s anyagi támogatásával — évenkénti kiállításaira készülve esztendőről esztendőre kiír két-három szépen díjazott és sikeresnek minősített pályázatot, amelyeknek azután csak nagyon nehéz felismerhető nyomára bukkan-ni a bemutatókon. (Hogy miért, annak megmagyarázása nem a kritikus feladata. Lehetség sincs rá, hiszen a kritika csak a legritkább esetben, s akkor is utólag értesül e pályázatokról, arra pedig végképp nincsen módja, hogy anyagukról megfelelően informálódjék. Az utóbbi időben egy kivétel akadt csupán: a *Dózsa-émlékpályázat*, amelynek díjazott műveit egy hétig a *Hazafias Népfront* budafoki klubjában volt alkalma látni mindazoknak, akik kivillamosoztak a Varga Jenő térre.)

Igy történt ez az 1972-es év munkáját összefoglalni hivatott *Stúdió '72-n* is. A katalógus előszavából megtudni, hogy a már említett *Dózsa György-émlékpályázat* mellett rendezett a stúdió egy másikat is *Forradalmi hagyományaink* címmel. A díjnyertesek közül azonban — legalábbis a *Dózsa-pályázat* díjnyertesek közül — nagyon sok hiányzik ezen a seregszemen. S nyilván a másik pályázat anyagával sincs másképpen; ennek megállapításához azonban — mivel ez a pályázat, illetve anyaga sehol sem került a nyilvánosság elé — nincsen támpontunk. Legfőlegb sejtethető, hogy a munkák egy része — így *Bálványos Huba* három litográfiája, *Mészáros Géza Zászlóvivő*, *Kovács Péter Leendő győztesek* című képe, s még számos rajz, festmény és plasztika — a *Forradalmi hagyományaink*

felhívásához kapcsolódott születése idején.

Mindez nem azt jelenti, hogy ezen a kiállításon elsősorban a két pályázat díjnyertesének — és csakis nekik — kellett volna helyet biztosítani! Hanem — lehetőség szerint — a teljes pályázati anyagnak; ha már lezárásukkor és eredményük eldöntésénél elmaradt a beszámoló. Vagy legalább meg kellett volna jelölni valami módon, hogy mely művek születtek a felhívások nyomán. Így ugyanis pontos képet kaphatnánk a *Stúdió '72* révén a *Fiatal Képzőművészek Stúdiójának* munkájáról, s nemcsak annyit tudnánk meg — mint most —, hogy tagjai dolgoznak és munkájuk eredményeként jó vagy kevésbé jó képek, rajzok, grafikák, szobrok és plakettek születnek.

Ez sem kevés, természetesen, és hiba volna lebecsülni. Hiszen — az említett problémák ellenére — el kell ismer-ni, hogy a stúdió tagjai ezúttal egyenletesebb, jobb anyaggal jelentkeztek a legtöbb műfajban, mint a múltkori bemutatókon. Igaz, a meglepetések, az egyéni, illetve egész műfajokat érintő „kiugrások” az idén is elmaradtak. Mindenki „hozza a maga formáját” — vagy azt, amit „kölcsonöznie” sikerült. A mármár túlzottan erős kapcsolódás egy-egy idősebb vagy ifjabb művész stílusának külsőségeihez ugyanis most is feltűnő a stúdió tárlatán. Annál inkább, mert most éppen Sváby Lajos — nem éppen szelíd — piktúrája van soron. Belőle kölcsönöz — kisebb-nagyobb mértékig — *Bodóczy István*, *Kovács Péter*, *M. Novák András*, *Mészáros Géza*, mintha még most, jóval a főiskola elvégzése után is támaszra volna szükségük. Pedig nyugodtan eldobhatnák az ilyesfajta stílusmankókat és megkereshetnék a maguk önálló nyelvét. Hiszen van miről beszélniük, van mondanivalójuk. Képeiket nézve pedig tehetségükben sincs ok kételkedni: kiüt az a felvett modorosságok alól is!

A kötelékek persze még az ilyen „csoportok” tagjai közt sem túlságosan szorosak; végképp elválík viszont, s külön-külön szemlélhető csupán a többiek munkássága. Nem lehet mást tenni, mint egyenként megkísérelni a tárlat anyagából kiválasztani a figyelemre méltó szobrokat, képeket és rajzokat, hogy felmutathassuk őket.

Mindenekelőtt kell említeni!

Kő Pál szobrai: az *Utcaspró*, a *Chagall és én*, valamint a *Menyasszony a lánán* címűeket. Rajtuk Kő ismét briliáns faragóképességekről, formateremtő energiáról, s — ez a legfontosabb — elmélyült gondolkodásról tesz tanúbizonyságot. S méltó társként soraközik melléjük még jó néhány kompozíció. *Asszonyi Tamás* két *Küetterve*, *Csikszentmihályi Róbert domborművázlata* kétszeres örömet szerez, hiszen jó műveket láthatunk, s egyben igazolását azoknak a régebbi megjegyzéseinknek, amelyekkel a két szobrász monumentális plasztikai képességeire igyekeztünk felhívni a figyelmet. Tőlük továbblépve *Borbás Tibor*, *Papachristos Andreas*, s *Szentirmay Zoltán* szobrairól, mindenekelőtt a *Lakomáról*, a *Párról*, a *Fejéről*, a *Fekvő nőről*, az *Őszi napról*, s a *Bagolyról* kell megemlékezni.

Az érmekek sorában kevesebb a figyelemre méltó próbálkozás. Kivételt talán *Janzer Szöllőssy* és *Lóránt* kísérletei jelentenek. A festmények közül — túl a már említetteken — *Hézső Ferenc*, *Kéri Ádám*, *Szokó Iván* és *Kocsis Imre* művei; a grafikák sorából *Banga Ferenc* négy lapja — és közülük is leginkább a *Zöld Marci*, *Kovács Imre Parasztháborúk emléke* című rézkarcsorozata, *Lukoviczky Endre* két metszete (és elképzeléseit ideális anyagban megvalósító textilképe), *Szabados Árpád József Attila-illusztrációi* és *Sziráky Endre* négy *Városszéli álom* című lapja emelkedik ki.

(horváth)